

UTDANNINGSMELDING 2011

Det medisinsk-odontologiske fakultet

Vedtatt i fakultetsstyret MOF 11.04.12

1. Generell omtale av studietilbudet ved fakultetet

Studieprogramporteføljen ved Det medisinsk-odontologiske fakultet for 2011:

Bachelorprogram

- Bachelor i human ernæring
- Bachelor i tannpleie

Integrerte masterprogram / profesjonsstudier

- Medisinstudiet
- Tannlegestudiet
- Forskerlinjen (tilbys studenter ved medisin- og tannlegestudiet)
- Integrert master i farmasi (*administrert av MOF f.o.m. 01.01.11*)

Masterprogram

- Master i medisinsk biologi – studieretning human fysiologi
- Master i medisinsk biologi - studieretning medisinsk cellebiologi
- Master i medisinsk biologi - studieretning Biomedical Image Sciences
- Masterprogram i internasjonal helse
- Masters programme in Oral sciences
- Erasmus Mundus “European Master of Science in International Health”
- Master i ernæring – studieretning human ernæring
- Master i ernæring – studieretning klinisk ernæring
- Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi (SEVU)
- Masterprogram i farmasi for reseptarer (*administrert av MOF f.o.m. 01.01.11*)
- Klinisk masterstudium for fysioterapeuter i Manuell terapi (MFMT)
- Master i helsefag – studieretning sykepleievitenskap
- Master i helsefag – studieretning fysioterapivitenskap
- Master i helsefag – studieretning radiografi- og bioingeniørfagene (RAB)
- Master i helsefag – studieretning genetisk veiledning

Studenter ved Masterprogram i helsefremmende arbeid og helsepsykologi, samt Masterprogram i logopedi ved Det psykologiske fakultet, tar felles studiedel (30 studiepoeng) ved Masterprogram i helsefag (MOF) sammen med studentene ved dette programmet.

De 8 instituttene ved fakultetet har i tillegg undervisning knyttet til forskerutdanningen og forskerskoler, spesial-/spesialistutdanningen i odontologi, legers etter- og videreutdanning, internasjonale samarbeidsprosjekter med mer.

I tabellvedlegget til utdanningsmeldingen gis en oversikt over de totalt 465 emnene som er registrert på fakultets- og instituttnivå (tabell 1 – *Emner*). Oversikten viser registrerte emner, emner det er timeplanfestet undervisning i og emner som tilbys på engelsk. Antall emner er relativt stabilt, og det er som oftest i forbindelse med skifte av studieplanversjoner at variasjoner ved vårt fakultet vises (opprettelse av nye emner, utfasing av gamle emner).

Oversikten over studieprogram med opptak (tabell 2) viser at vi ved MOF har 16 slike studieprogram.

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

Som oppfølging av fakultetets strategiske plan (2010 – 2014) ble det våren 2011 vedtatt egne handlingsplaner, der *Handlingsplan for utdanning 2011-2013* angir retning for våre satsninger på studiesiden. Mange av tiltakene vil bli omtalt utover i meldingen, og det kreves konkret oppfølging både på fakultet, institutt og utvalgsnivå i kommende periode.

Vi har en stor bredde i studieporteføljen vår, og den ble ytterligere styrket i 2011 ved at MOF fikk organisatorisk ansvar for studietilbudene i farmasi. Integreringen av farmasi både faglig og organisatorisk krever fortsatt ledelsesfokus for å fungere i optimale rammer, men 2011 har vist at vi kan fortsette det gode faglige samarbeidet på tvers av fagmiljø og fakulteter selv om studiene nå er knyttet til MOF.

Økningen av studieplasser ved bachelor i tannpleie (10 nye fullfinansierte studieplasser f.o.m høsten 2011) har gitt det odontologiske fagmiljøet mulighet til videre oppbygging av studiet som landets største. Utfordringen er allikevel å holde studenttallet stabilt (pr mars er det 26 studenter på kullet som ble tatt opp høsten 2011). Fakultetet antar at det vil styrke studiet også på læringsmiljøetsiden når samlokalisering i nytt odontologibygget er på plass ved studiestart 2012. Økningen i studenttall stiller økende krav til både bemanning, praksisutplassering og veiledningskapasitet fremover.

Vi opplever fortsatt utfordringer innen ernæringsfag ved fakultetet. Nye studieplasser på master i klinisk ernæring (5 nye fullfinansierte studieplasser f.o.m høsten 2011) forutsetter et styrket opptaksgrunnlag, noe frafallsproblematikken på bachelornivå dels forhindrer. Programutvalg for ernæring har tatt kraftigere tak i problemstillingen i utgangen av 2011 og er i ferd med å planlegge tiltak for å snu utviklingen.

For mastertilbudet vårt innen helsefag har studieretningen på radiografi- og bioingeniørfagene (RAB) spesielle utfordringer. Forhold rundt fagspesifikt opplegg, veiledning og bemanning gjør at ansvarlig institutt (Institutt for samfunnsmedisinske fag) trenger støtte fra andre fagmiljøer for at fakultetet skal kunne videreføre tilbudet for radiografer (Ingen radiografer ble tatt opp hverken i 2011 eller 2010).

En prosess for å revidere profesjonsstudiet i medisin ble igangsatt i 2010, og i 2011 ble det bestemt at detaljarbeidet for å jobbe frem en ny studieplan skal starte. Rammene for en inndeling av studiet i bachelor/master ble vedtatt i fakultetsstyret ved MOF januar 2012, og det etableres arbeidsgrupper som skal jobbe med semesterplanlegging, undervisnings- og vurderingsformer, oppfølging av samhandlingsperspektivet mm. Forventet opptak til ny studieplan i medisin vil være tidligst høsten 2014. En endring av medisinstudiet vil ha store konsekvenser for de fleste instituttene ved fakultetet, og arbeidet ses også i sammenheng med den pågående organisasjonsendringen som er i prosess ved fakultetet (prosjektet *Framtidens fakultet*). Vedtatt organisasjonsendring skal iverksettes f.o.m. 01.01.2013.

Det ble høsten 2011 etablert to samarbeidsgrupper innen utdanning mellom Høgskolen i Bergen og MOF; samarbeid om studium i Master laboratorieteknologi-proteomikk og genomikk og samarbeid om tilnærming til samhandlingsreformen.

Sammen med Universitetet i Stavanger utredes det et samarbeid om etablering av utdanningstilbud i kiropraktikk, der MOF eventuelt skal bidra med deler av kursopplegget.

Som eget vedlegg til meldingen er tabell over studietilbud og opptaksrammer for 2013, både for Samordna opptak og for 2-årige masterprogram ved fakultetet.

2. Kvalitativ omtale av vedlagt studie- og studentstatistikk¹

Opptak, studieplasser og studenttall

Søkertallene for 2011 (jfr. tabell 3 – *Opptak*) viser totalt sett en positiv økning i antall primærøkere til våre studieprogram i forhold til 2010; fra 918 kvalifiserte primærøkere i 2010 til 1102 kvalifiserte primærøkere i 2011. (NB: for 2011 er måleparameter endret i tråd med krav fra KD; tidligere omtale av antall primærøkere for studieprogrammene er nå endret til *kvalifiserte primærøkere*.)

Den største økningen for 2011 var på profesjonsstudiet i medisin; fra 471 (2010) til 598 kvalifiserte primærøkere i 2011. Også for odontologistudiet var det en økning (fra 99 i 2010 til 108 i 2011), og tilsvarende på farmasi (fra 28 i 2010 til 31 i 2011).

For bachelor i tannpleie så vi frem til 2010 en beskjeden økning i antall søkere, men for 2011 så vi dessverre en nedgang fra 61 (2010) til 53 kvalifiserte primærøkere i 2011. Med utvidelsen av studieplasser i tannpleie ser vi utfordringene med god rekruttering av studenter. Søkertallene til bachelor i human ernæring viste derimot en liten økning (fra 44 til 46 kvalifiserte primærøkere).

For masterprogrammene samlet viser tabell 3 en økning fra 2010 til 2011 (fra 206 til 252 søkere) men siden studieprogrammet Klinisk masterstudium - Manuell terapi (MAMD- MANT) ikke hadde opptak i 2010 relaterer økningen seg til det forholdet. Master i helsefag – Genetisk veiledning (MAMD-GENV) hadde opptak i 2010, men ikke i 2011.

Erfaringen vår med opptak, ja-svar og oppmøte for profesjonsstudiene tilsier at det må gis betydelig flere tilbud i hovedopptaket enn antall studieplasser tilsier. Det må videre være effektive systemer for supplering også etter semesterstart. MOF ønsker en kontrollert overbooking også etter semesterstart for å kunne utdanne det antall studenter som vi har studieplasser og rigget kapasitet til.

Etter nedleggelse av Opptakssentralen medisin våren 2011 ble forøvrig opptaksarbeidet til studieåret 2011/12 overtatt av Studieadministrativ avdeling her ved UiB. Fakultetet synes denne overgangen til lokalt opptaksarbeid gikk veldig bra, og vil følge opp videre arbeid i fortsatt nær dialog med SA.

Vi har en stabil mengde studenter på fakultetet, relatert til forutsigbare opptaksrammer for våre studieprogram. For 2011 hadde vi registrert 1725 studenter (mot 1790 studenter på samme tid i 2010), jfr. tabell 4 - *Registrerte studenter*.

Studiepoengproduksjon

Fakultetet har som forventet en nedgang i studiepoengproduksjon i 2011, med et resultat på 1518 årsheter (mot 1662 i 2010), alle tall inkludert farmasi. Jfr. tabell 11a *Egenfinansierte årsheter ut fra emnets tilhørighet*. I forbindelse med studieplanovergang på medisinstudiet har vi som kjent i årene 2008-2010 hatt en midlertidig forhøyet studiepoengproduksjon på programmet, der høy uttelling i studiepoeng i de siste studieår på 150-planen kombineres med jevn uttelling i Medisin 2005. Dette er altså ikke en reell nedgang i aktivitet, kun uttrykk for en strukturell endring.

¹ I dette punktet refererer alle tallene til tabeller i vedlegget til meldingen. Tallene baserer seg på kvalitetssikrede tall fra fakultetene i de semestervise rapporteringsrundene. Tabellene er utarbeidet av Studieadministrativ avdeling UiB.

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

Tabell 11a viser videre fordelingen av årsenheter (60 studiepoengs-enheter) på de enkelte studieprogrammene. For manuell terapi og genetisk veiledning er det opptak kun hvert 2. år, derfor forhøyet produksjon annethvert år.

I 2010 ble det tatt inn et etterslep på registreringer for spesialistutdanningen i odontologi, et hopp fra 2009. For 2011 er registreringen her i tillegg justert med lavere finansieringsprosent.

Ferdige kandidater

Antall kandidater som ble uteksaminert ved fakultetet i 2011 var totalt på 337, og det er en økning fra 2010 (totalt 309 kandidater). Jfr. tabell 6 – *Ferdige kandidater*.

Store avgangskull på medisinstudiet i 2011 (hhv 90 vår og 83 høst, totalt 173 kandidater) trekker opp statistikken for fakultetet. Vi har også økning i kandidattall på farmasistudiet, med 19 uteksaminerte kandidater for 2011 (10 kandidater i 2010).

For de 2-årige masterprogrammene ved fakultetet er det en liten økning i kandidattallene, fra 64 kandidater i 2010 til 71 kandidater i 2011. På masterprogrammet i klinisk ernæring ble de første 6 kandidatene ferdige i 2010, og i 2011 er antall kandidater 7 stk.

Tidligere lave kandidattall for masterprogrammene i medisinsk biologi har i 2011 en liten økning – for human fysiologi og medisinsk cellebiologi. Rekrutteringssituasjon er her fremdeles utfordrende, og i 2011 hadde bortimot halvparten av de nye masterstudentene utenlandsk utdanningsbakgrunn.

Ferdige kandidater på bachelor i tannpleie er redusert fra 28 kandidater i 2010 til 15 kandidater i 2011. 2010 var imidlertid et rekordår for antall uteksaminerte tannpleiere, så i 2011 kan det sies å være et normalisert resultat. Odontologistudiet hadde en liten nedgang i 2011, med et kull på 40 ferdige kandidater (mot 43 kandidater i 2010).

For helsefag er det som ser ut som nedgang på genetisk veiledning og manuell terapi relatert til ordningen med opptak annethvert år - som gir tilsvarende utslag i ferdige kandidater.

Internasjonalisering

For 2011 har fakultetet et resultat på totalt 108 utvekslingsstudenter, med hhv 39 ut- og 69 innreisende studenter. Som tabell 7 *Utteksling* viser er dette en nedgang fra 2010, der tilsvarende tall var totalt 134, med 66 ut- og 68 innreisende studenter. Nedgangen er imidlertid svakere enn det tallene viser, den relaterer seg primært til at farmasistudentene – som tilbringer et høstsemester som en integrert del av sitt studie ved University of East Anglia i Norwich/England – ikke er registrert som utvekslingsstudenter for høsten 2011.

Kategorien utveksling inkluderer her internasjonal studentaktivitet på profesjonsstudiene og mastergradsnivå, med opphold over 3 måneders varighet. Fakultetet har i sin internasjonale satsing også tilrettelagt for kortere opphold som ikke kommer med i denne kategorien, bl.a. Global Helse, avtalen med Makerere University (Uganda) i desentral 2 på medisinstudiet og Clinical rotation av kortere varighet.

3. Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

Prioriterte områder for UiB/universitetsstyrets prioriteringer

➤ *Kvalitet i utdanning – tiltak for å fremme kvalitet*

Fakultetets Handlingsplan for utdanning 2011-2013 definerer mange av de sentrale tiltakene for å fremme kvalitet i utdanningene som vi har jobbet med inneværende år. Kort oppsummert er det tiltak som omhandler både arbeid med læringsutbyttebeskrivelser, revisjon av studieplanen i medisin, styrking av programutvalgene, bedre tilrettelagte studieopphold i utlandet, oppfølging av pedagogiske ferdigheter, synliggjøring av undervisning og studiekvalitetstiltak, tilpassing til nye undervisningsarenaer og praksisfeltet og følge opp evalueringer på emne- og programnivå. Alle disse tiltakene vil bli nærmere omtalt i punktene som følger.

➤ *Studiegjennomføring på bachelornivå*

Vi har ved fakultetet gjennom flere år hatt utfordringer i studiegjennomføringen på våre to bachelorprogram; Bachelor i human ernæring og Bachelor i tannpleie. For ernæring er det særlig studentenes overgang til medisin- eller odontologistudiet som bidrar til lav gjennomføring. For tannpleie har det vært mye frafall fra studiet relatert til permisjoner, nedflyttinger og generelt manglende motivasjon blant studentene. For begge utdanningene har situasjonen tidvis vært lysere, men det er fremdeles behov for tiltak for å bedre situasjonen.

Ved Institutt for klinisk odontologi har det vært jobbet med studieforbedrende tiltak, bl.a. har tidligere hospitering i Den offentlige tannhelsetjenesten søkt å heve den faglige identiteten tidlig i studiet. Det er dette året også satt ned en arbeidsgruppe som skal jobbe videre med revisjon av tannpleierstudiet, både med tanke på klinisk tjeneste og helsefremmende og forebyggende arbeid. En fortsatt god utvikling for studiet krever rekruttering av nye motiverte studenter. Fakultetet ser behovet for en styrket profilering av studiet for å kunne ivareta denne utfordringen.

Programutvalg for ernæring har høsten 2011 utredet frafallet på bachelor i ernæring, og peker på en rekke tiltak som allerede er gjennomført for å styrke studiet; bl.a. jevnlig revisjon av emner, styrking av det ernæringsfaglige miljøet. Frafallsproblematikken krever allikevel nye tiltak, og det ses nå på hvordan ernæringsperspektivet i de basale fagene kan styrkes (i dag fellesemner med andre studieprogram i første studieår). Egne basalemner for ernæring kan også virke hemmende på overflyttingen til medisin, både ved å øke ernæringsstudentenes studieidentitet og hindre at første året fra ernæring kan inngå i medisingraden. Fakultetet vil støtte opp om tiltak for å styrke bachelornivået i ernæring, og dette vil også virke positivt for videre rekruttering til masternivået.

➤ *Internasjonalisering*

I Strategiplan 2010-2014 og i oppfølgende handlingsplaner har fakultetsstyret vedtatt å styrke den internasjonale virksomheten med særlig vekt på å fremme informasjon, kvalitet og omfang i internasjonal studentutveksling. I tråd med handlingsplan for utdanning ble det høsten 2011 oppnevnt faglig internasjonal koordinator på fakultetet. Denne koordinatoren skal bidra i oppfølging av fakultetets handlingsplaner på internasjonaliseringsfeltet og særlig bidra til å tilrettelegge og øke den samlede studentutvekslingen på fakultetets studieprogrammer.

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

Som videre oppfølging av handlingsplanen har også alle institutt og programutvalg nå oppnevnt faglige internasjonale kontaktpersoner. I tillegg har programutvalgssekretærer og studiekonsulenter ved fakultetet fått et utvidet ansvar for utvekslingsoppgaver. Med en bedre faglig forankring av det internasjonale arbeidet på studiesiden ønsker fakultetet å sikre at internasjonalisering er på agendaen der drøftinger av faglig utvikling foregår.

Institutt for klinisk odontologi utmerker seg ved stadig økende aktivitet på utvekslingsfeltet, og fikk høsten 2011 fakultetets nyetablerte *Pris for internasjonalisering i studiene*. Det er også økende aktivitet innen ernæringsstudiene, der Programutvalg for ernæring arbeider aktivt med å opprette avtaler.

I nasjonalt utdanningsmøte for medisin er det i 2011 initiert et arbeid med felles drøftinger av internasjonale avtaler for medisinstudiet. Det er få utenlandsopphold som er innarbeidet som faste deler av studieprogrammene ved fakultetet – bl.a. for medisinstudiet -, men det er visse kurs/emner eller deler av disse som - basert på erfaring og godkjenning fra fagmiljøet - egner seg godt for utveksling. For videreutvikling av dette arbeidet kan et nasjonalt perspektiv være nyttig. Fakultetet deltar også i en arbeidsgruppe i samarbeid med Helse Bergen, for å se på hvilket tilbud og hvilken kapasitet det er for å tilby innreisende studenter kliniske opphold i sine profesjonsløp.

Senter for internasjonal helse står for kjerneaktiviteten i internasjonalisering på masternivå, og i 2011 ble det bl.a. tatt opp 10 nye kvotestudenter til masterprogrammene i International Health og Oral Sciences. Ved Institutt for biomedisin tas det for første gang i 2012 opp kvotestudenter til masterprogrammet i medisinsk biologi.

Her kan også nevnes et initiativ nasjonalt om en felles internasjonal profilering av medisinstudiene, et arbeid som det nasjonale dekanmøtet har lagt til fakultetsdirektørene.

➤ *Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket*

Fakultetet har siden høsten 2009 jobbet målrettet med stimulering til læringsutbyttebeskrivelser på alle studieprogram. Det ble lagt opp til en intern prosess med milepæler og arbeidsfordeling mellom instituttene, programutvalgene og studieutvalget. Instituttene la frem utkast til utbyttebeskrivelser for alle emner ved utgangen av 2010. Programutvalgene jobbet aktivt med kvalitetssikringen av disse i 2011, parallelt med utvikling av beskrivelser på programnivå. Fakultetsstyret ble i møte 22.02.12 orientert om at arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser på emne- og programnivå er ferdigstilt i forhold til kravene i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Læringsutbytte var et av hovedtemaene for vårt årlige programutvalgsseminar både i februar 2011 og nå i februar 2012, og dette har bidratt til en felles forståelse på tvers av fagmiljøene for de utfordringene som hører sammen med selve omarbeidingen av utbyttebeskrivelsene. Arbeidet med utbyttebeskrivelser har ført med seg en styrket bevissthet om undervisning og pedagogikk, og har skapt bredt engasjement. Dette understrekes også av instituttene og programutvalgene i deres innspill til utdanningsmeldingen.

➤ *Arbeid for å utvikle Sentre for fremragende utdanning*

Muligheten for å kunne utvikle fremragende utdanningsmiljø blir tatt godt imot ved fakultetet, og på initiativ fra Institutt for samfunnsmedisinske fag er det igangsatt planleggingsarbeid i en tverrfaglig gruppe med fokus på praksisutplassering i profesjonsstudiene. Både farmasi, ernæring, odontologi, medisin og tannpleie er representert for MOF, og i tillegg er Høgskolen i Bergen og Bergen kommune med. Kontakten med Program for læringsforskning er også etablert, og denne våren jobbes det både

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

med utvikling av samhandling, pedagogikk og generell kompetanseheving både for student og praksisveileder. Fakultetet vil støtte dette arbeidet videre mot en søknadsfase.

➤ *Oppfølging av Kompetanse 2020*

Rapporten fra februar 2011 fokuserer på universitetsutdanningenes relevans og synlighet og hvordan studiene matcher samfunnets behov. MOF har dette perspektivet med i forhold til alle drøftinger av revisjoner eller utvikling av studieplanene, ikke minst i forhold til hvordan vi som studiested kan følge opp profesjonsstudiene våre i forhold til føringer i den nylig implementerte Samhandlingsreformen i Helse-Norge.

➤ *Tiltak for studentaktiv forskning*

Fakultetet fortsetter arbeidet med synliggjøring og oppfølging av forskerlinjen – som et tilbud for både medisin- og odontologistudenter.

Studenter ved forskerlinjen og profesjonsstudenter som skriver studentoppgaver i studiene blir i stor grad knyttet opp til forskningsgrupper og forskningsklynger ved instituttene, og dette gir en god tilknytning til aktive fagmiljø som kan inspirere til videre forskningsaktivitet. I arbeidet med ny studieplan i medisin vil det blant annet bli sett på hvordan studentoppgaven (særoppgaven) kan få en tydeligere prioritering i studiet for nettopp å stimulere ytterligere til studentaktiv forskning.

Tilknytningen til forskningsgrupper/-klynger er også styrket for de 2-årige masterprogrammene våre, og ved noen av instituttene er det arbeidet målrettet med å knytte masteroppgavene tettere til instituttens egen forskningsaktivitet. Institutt for samfunnsmedisinske fag har også jobbet med å legge til rette for mulige masteroppgaver på tvers av instituttet.

Fakultetets prioriteringer, omtalt i utdanningsmelding for 2010

Prioriteringene fakultetet synliggjorde i 2010-meldingen er fulgt opp på ulikt vis;

- arbeid med *utveksling av kompetanse og erfaring mellom de forskjellige studieprogrammene* er fulgt opp både på faglig og administrativ side, med felles drøftinger i Studieutvalget, fellessamlinger for programutvalgene våre, nettverksgrupper på tvers av institutt og studieprogram, harmonisering av praksis og retningslinjer etc. Dette arbeidet skal også prioriteres videre fremover, og vi ser at både omorganiseringsprosjektet ved fakultet og videre studieplanarbeid knyttet til medisinstudiet vil innebære overgripende drøftinger for alle studieprogram

-vi har jobbet med å tilrettelegge for *integrering av farmasi* som sikrer både fagutvikling og ivaretagelse av studentgruppen. Arbeidet fortsetter også i 2012.

- arbeidet med *nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk* har vært høyt prioritert i 2011, og nå ved oppstarten av 2012 har vi nådd målet vårt om å ha tilpasset alle emne- og programbeskrivelser til kravene i rammeverket. Arbeidet med ytterligere ivaretagelse av undervisnings- og vurderingsformer til læringsutbyttebeskrivelsene fortsetter i 2012.

- vi har startet arbeidet med tilrettelegging for *pedagogisk utviklingsarbeid* i fagmiljøene, som et ledd i å synliggjøre betydningen av god undervisning. Vi har etablert nye undervisningspriser, oppnevnt ny programsensor i medisin med hovedfokus på pedagogisk utviklingsarbeid, kartlagt pedagogisk kompetanse i undervisningsmiljøene og satt i gang arbeidet med ny studieplan i medisin. Arbeidet fortsetter i 2012, og instituttene utfordres til oppfølging av pedagogisk kompetanseutvikling av sine vitenskapelig tilsatte, vi utvikler kurstilbud for tilsatte i deltidsstillinger (bl.a. undervisere på helseforetakene og i kliniske stillinger) og stimulerer til senter søknad for fremragende utdanning.

- å stimulere til *tverrfaglig undervisningssamarbeid og samhandling* er noe vi vil prioritere videre, og dette er også et viktig moment i arbeidet med omorganiseringen ved MOF.

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

- *Arbeid med ny studieplan for medisinstudiet* vil i stor grad prege perioden videre fremover. Vedtaket som er gjort høsten 2011, med inndeling i bachelor/master for den kommende studieplanen gir også spennende muligheter for andre studietilbud ved fakultetet.
- Det er løpende arbeid med *tiltak for profilering av og rekruttering til studietilbudene* på fakultetet. Vi har i 2011 jobbet spesielt med profilering av de 2-årige masterprogrammene våre, med utarbeidelse av nytt brosjyremateriell som nå i starten av 2012 er ferdig trykket. For medisinstudiet vil elementer ved den fremtidige studieplanen i seg selv virke stimulerende for videre rekruttering, dette vil vi se på i videre profileringsarbeid.
- *internasjonalisering* er som nevnt i tidligere punkt noe vi har styrket og kommer til å fortsette styrkingen av i 2012. Med bedre faglig forankring vil utviklingen av nye avtaler fremmes og vi vil se videre på hvordan vårt tilbud her i Bergen også kan tilrettelegges for å tiltrekke oss gode samarbeidspartnere. Det har vært forsøkt etablert et *engelskspråklig semester i medisinstudiet* i 2011, men dette er ennå ikke i havn. Arbeidet fortsetter i 2012.
- *Programutvalgene* våre er styrket, med nytt mandat og ny sammensetning i 2011. De utfordres videre til å bidra aktivt med sine programperspektiv inn i oppfølging av handlingsplanen for utdanning ved fakultetet.

4. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer

Studiekvalitetstiltak

➤ *Oppfølging av gjennomførte program- og /el emneevalueringer, programsensor etc*
Fakultetets institutter og programutvalg har som en integrert del av sin oppgave å ivareta kvalitetssikring og evaluering av undervisningen. Resultat av evalueringer blir behandlet i det aktuelle programutvalg eller i undervisningsutvalg ved instituttene. Programutvalgene har også ansvar for å følge opp rapporter fra programsensor.

Det er i Programutvalg for medisin i 2011 jobbet med oppfølging av alle instituttevalueringene (inkl. en sluttrapport fra januar 2011) som tidligere programsensor utarbeidet. Oppfølgingen av tiltak som er igangsatt av instituttene settes på agendaen igjen høsten 2012. Den nye programsensoren for medisinstudiet (oppnevnt juni 2011) vil ha som hovedoppgave å bidra til videreutvikling av den pedagogiske kompetansen til våre undervisere.

I det odontologiske miljøet har programsensor bidratt i kvalitetssikring av klinisk undervisning i forbindelse med drøftinger av den ev utskillelsen av Odontologisk klinikk fra UiB til fylkeskommunen. I og med at utskilling av klinikken ikke lenger er aktuelt skal nå programsensor for 2012 evaluere de biomedisinske basalfagene både i tannpleie- og odontologistudiet. Et særlig fokus for arbeidet er å se på relasjonen mellom den prekliniske og kliniske delen i studieprogrammene og evaluere IKOs program opp mot internasjonale forhold i utdanningene.

Fra Programutvalget for medisinsk biologi har det vært fulgt opp anbefalinger fra programsensors rapport 2010 der opprettelse av et bachelorprogram i medisinsk biologi ved fakultetet ble anbefalt. Dette omtales også spesielt i innspillet til utdanningsmeldingen fra Institutt for biomedisin (vedlagt).

Programsensor for farmasi har i 2011 bidratt i arbeidet med opprettelse av emnet galenisk farmasi, og dette arbeidet fortsetter. Programutvalget for farmasi har drøftet hvordan de som et tverrfakultært program kan få satt emneevaluering bedre i system, og en evalueringsplan for farmasi vil bli ferdigstilt våren 2012.

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

For helsefagene har programsensor sett spesielt på oppfølging av RAB-fagene, og dette ses også i relasjon til arbeidet i en komite nedsatt for å vurdere og godkjenne videreutdanning for radiografer ved HiB som kan inngå som fagspesifikk del av studiet.

I ernæring har programsensor et fokus på opptaksgrunnlaget for master i human ernæring, på bakgrunn av at programutvalget mener det er nødvendig å se nærmere på hvordan opptakskriteriene kan gjøres mer spesifikke og dermed tydeligere for potensielle søkere.

➤ *Øvrige studiekvalitetstiltak*

Gjennom vår strategiplan og tilknyttet handlingsplan for undervisning ønsker fakultetet å synliggjøre betydningen av god undervisning. Både gjennom budsjetter og andre styringsdokumenter ønsker vi å synliggjøre andelen av fagmiljøenes/ instituttens inntekter som kommer fra undervisningen. I 2011 ble det etablert to nye utdanningspriser ved fakultetet; prisen for beste underviser og prisen for beste internasjonaliseringstiltak. Disse kommer i tillegg til den årlige studiekvalitetsprisen ved MOF, og deles ut en gang årlig.

i 2011 delte fakultetet ut årets studiekvalitetspris til Global Helse, som et samarbeidstiltak mellom flere institutt. Global Helse fikk også Ugleprisen ved UiB, og er videre nominert fra UiB til KDs utdanningskvalitetspris.

Fakultetet har i 2011 styrket og harmonisert mandatene for våre programutvalg og gjort sammensetningen bredere og mer formålstjenlig. Vi har i denne sammenheng også sett på organiseringen av fakultetets etter- og videreutdanning, og det er etablert to nye programutvalg.

Det er varslet at Universitetene skal ha et klart ansvar for planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av legers etter- og videreutdanning. For å kunne ivareta dette ansvaret, har fakultetet etablert et Programutvalg for Legers etter- og videreutdanning, med mandat som tilsvarer de øvrige studieprogrammene ved fakultetet. I tillegg har vi knyttet det brukerfinansierte, erfaringsbaserte masterprogrammet «Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi» tettere til fakultetet. Det er gjort ved å oppnevne et Programutvalg med samme struktur og mandat som fakultetets øvrige studieprogrammer, samt en tverrfakultær styringsgruppe med eksternt representasjon fra Helse Bergen, Bergen kommune og Helsedirektoratet. Styringsgruppen skal ha som mål å styrke finansieringen av studieprogrammet, samt å videreutvikle programmet.

Fakultetet ønsker at alle lærerkrefter inkludert de vitenskapelige ansatte skal ha gode pedagogiske ferdigheter og gi god undervisning. Det er i handlingsplanen fastsatt at vi ønsker å legge til rette for og følge opp pedagogisk kursing av vitenskapelig ansatte. Som tidligere nevnt vil også ny programsensor i medisin arbeide særskilt med kvalitetssikring av lærerstaben. Fakultet gjør utstrakt bruk av ikke-universitetstilsatte i undervisningen og ønsker å kunne gi alle som fast underviser våre studenter pedagogisk opplæring. Et første tilbud for denne gruppen vil være på plass høsten 2012 – i samarbeid med Program for læringsforskning.

➤ *Fakultetets vurdering av læringsmiljøet, fysiske rammevilkår, studentarbeidsplasser etc*

Den geografiske spredningen av fagmiljøene ved fakultetet er en utfordring for fakultetets tilrettelegging for gode læringsmiljø, og det arbeides på flere felt for å fasilitere informasjonsflyt, undervisningslokaler/-utstyr, brukerstøtte, studentarbeidsplasser og annet.

Fakultetet ikke har hensiktsmessige lokaler til å ivareta alle studentgruppers tilhørighet til de aktuelle fagmiljøene - bl.a. gjelder dette i helsefag, der undervisningen i den felles studiedelen foregår spredt

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

på flere undervisningsbygg fordi en mangler egnede lokaler i Kalfarveien. Samlokalisering av Institutt for samfunnsmedisinske fag på campus Årstadvollen vil kunne bedre arealutnyttelse for den aktuelle studentgruppen, så dette er en lokaliseringssprosess som fakultetet ønsker og jobber for.

Nybygget for odontologiske fag er klart til innflytting ved studiestart 2012, og vil bety en betydelig bedring for undervisningsmiljøet på Årstadvollen – med undervisning for tannlege- og tannpleierstudentene under samme tak.

For Seksjon for pediatri og Barnepsykiatri vil det være tilsvarende løft for undervisningsareal når det nye Barne- og ungdomssenteret står klart om et par år.

Fakultetet er engasjert i arbeidet med nytt ferdighetssenter på Haukeland, et senter som vil medføre store muligheter og betydelig forbedring av læringsmiljø i forhold til simuleringstrening, kommunikasjonstrening og teamarbeid. Opplegget vil også kunne inkludere flere studentgrupper.

Tilrettelegging for god undervisning innebærer for flere av våre studier også tilrettelegging for gode praksisplasser ved utplassering i samarbeidende sykehus, tannklinikker, sykehjem etc. Flere fagmiljø ved fakultetet jobber langsiktig og målrettet med tilrettelegging og oppfølging av studenter som utplasseres i praksis, og dette arbeidet samles nå også om utvikling av felles søknadsprosess mot Senter for fremragende utdanning. Styrking av samarbeid med praksisfeltet følges også opp i dialog med kommunalt og fylkeskommunalt nivå, og fakultetet forholder seg også til krav og forventninger til utdanningssektoren som er formidlet i meldingen til Stortinget februar 2012: *Utdanning for velferd – Samspill i praksis* (Meld. St. 13, 2011-2012).

Fakultetet har i 2011 - i tett samarbeid med IT-avdelingen – fortsatt opptrapping av brukerstøtteordningen i undervisningsrom med hovedsatsing på Haukeland. Utstyr er skiftet ut og oppgradert, og ordningen med PC-vakter er fasett inn også for undervisningslokalene på sykehuset. Fakultetet har også i god dialog med EIA fått oppgradert inventar i de undervisningsrommene UiB disponerer på sykehuset. Studentgruppene våre er spredt rundt på lokaler der det også gis tilbud om leseplasser og pc-stuer, og fakultetet vil fortsette med å følge opp med utstyrsoppgradering.

Ved utgangen av 2012 vil rehabilitering en av Armauer Hansens hus (AHH) etter planen være ferdig, og det innebærer bl.a. at dagens studentarbeidsplasser i Sentralblokken/Haukeland skal erstattes av bedre egnede studentarbeidsplasser i AHH. Her vil det være både lesesaler og grupperom for studentgruppene, lokalisert i samme etasje som fakultetets informasjonssenter. Studentene våre ser veldig frem til dette er på plass. Fremdriften i planene har vært et fast tema i møter mellom undervisningsledelsen og Medisinsk-odontologisk studentutvalg (MOSU). Studenttillitsvalgte er i tillegg i faste kontaktmøter med Informasjonssenteret på fakultetet med i drøftinger av denne og andre viktige saker om læringsmiljø og studentarbeidsplasser. Rehabilitering av AHH og innflytting i NOB vil samlet sett gi en ikke ubetydelig økning i antall lesesalsplasser

Utflyttingen fra det gamle odontologibygget medfører også at odontologistudentenes sosiale treffpunkt – kjellerlokalet «Munnhulen» - må fraflyttes. Erstatningslokaler for dette er planlagt som felleslokaler for flere studentgrupper, og fakultetet jobber med å kunne legge til rette slik at lokalene kan bli en egnet erstatning.

➤ *Vurdering og sensur*

Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser har også medført diskusjoner om egnede vurderingsformer, og det ble i februar 2012 avholdt et felles seminar for alle programutvalgene med dette som hovedtema. Styrking av den faglig-pedagogiske tilnærmingen på programutvalgsnivå vil stimulere til

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

videre arbeid i denne retningen inneværende år. Bruk av ulike vurderingsformer vil også være sentralt når ny studieplan for medisin skal planlegges, og det nedsettes en egen arbeidsgruppe som spesielt skal ivareta undervisnings- og vurderingsformer.

Vårt fakultet nevnes i nasjonal sammenheng når det er snakk om bruk av karakterskalaen. En koordinering av bruken av karakterskalaen i medisin med bruken av bestått/ikke-bestått ved de andre medisinske utdanningene i Norge skal vurderes gjennom de kommende karakterpanelene. (Tabell 8 - *Karaktergjennomsnitt* – viser karakterfordelingen på program fordelt på instituttene.)

➤ *Bruk av utdanningsplaner for studentgjennomføring*

Fakultetet har hele tiden hatt tett oppfølging av studentene våre ift utdanningsplanene. De fleste studiene våre har studieplaner med fastsatt progresjon og ingen eller lite valgfrihet for studentene, dette gjør arbeidet med utdanningsplaner enklere ved vårt fakultet enn ved andre fakultet ved UiB.

Internasjonalisering

Vi viser til tidligere punkt om internasjonalisering i utdanningsmeldingen – side 5.

Etter og videreutdanning

I 2011 nedsatte fakultetet to utvalg som har i sine mandat å kvalitetssikre studietilbud for etter- og videreutdanning ved MOF; Programutvalg for legers etter- og videreutdanning og Programutvalg for Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi.

Vi er for legers etter- og videreutdanning i gang med å kartlegge den undervisningsaktiviteten som skjer i samarbeid med helseforetaket. Dette er et omfattende arbeid, som vil kreve mye ressurser fremover. I dette arbeidet kan det være nyttig å se på de erfaringene vi allerede har ved fakultetet, med Institutt for klinisk odontologi sin mangeårige virksomhet med spesialistutdanning for tannleger.

5. Handlingsplaner

Gjennom arbeidet med fakultetets egne handlingsplaner legges det også vekt på forhold ved universitetets handlingsplaner både for styrking av læringsmiljøet, for studenter med funksjonsnedsettelse og for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen. Vi viser til forhold omtalt underveis i meldingen når det gjelder styrking av læringsmiljøet. For studenter med funksjonsnedsettelse er det spesielt i arealplanlegging av nye lokaler vi har ivaretatt nødvendige behov, også med tanke for universell utforming.

6. Oppsummering

Det medisinsk-odontologiske fakultet er i godt driv på utdanningsfeltet, og *Handlingsplan for utdanning 2011-2013* konkretiserer og gir retning til det arbeidet som gjøres. Det er flere store prosjekter som er betydningsfulle for utdanningsarbeid på både institutt- og programnivå, og av initierte prosjekt i 2011 står særlig *Framtidens fakultet* – omorganisering av fakultetet – og initiering av ny studieplan i medisin sentralt. Begge disse prosjektene utfordrer dagens faglige oppfølging og utdanningsledelse. For de fleste av våre studieprogram – som er organisert på tvers av instituttene – vil slike endringer utfordre eksisterende rammer.

Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser har hatt en kvalitetssikrende funksjon både på emne- og programnivå når det gjelder undervisning og vurdering, og har medført drøftinger av både studentoppfølging, læringsarenaer og samhandlingsaspekt i profesjonsutdanningene våre. Styrket

UTDANNINGSMELDING 2011 MOF

mandat for programutvalgene våre fremmer tettere oppfølging og ansvar for helheten i studiene. Dette er viktig også fordi de fleste programmene ved MOF er tverrfaglige, enten i samarbeid på tvers av instituttene våre eller på tvers av fakultet ved UiB. Noe av grunnlaget for og styrken ved en satsing på senter for fremragende utdanning ved fakultetet vil være nettopp tverrfaglighet i praksisfeltet.

På arealsiden er det gledelig for fakultetet med snarlig ferdigstillelse av nytt odontologibyg, med de positive ringvirkningene det vil ha for både læringsmiljø og klinisk undervisning. Utpå senhøsten 2012 vil også klargjøring av nye studentarealer i Armauer Hansens hus bety bedring av studentarbeidsplasser og grupperom for studentgruppene på Haukelandsområdet.

Vedlegg 1 – Statistikkvedlegg til Utdanningsmeldingen

Vedlegg 2 - Nøkkeltall for utdanning 2011 - MOF

Vedlegg 3 – Opptakstrammer MOF 2013